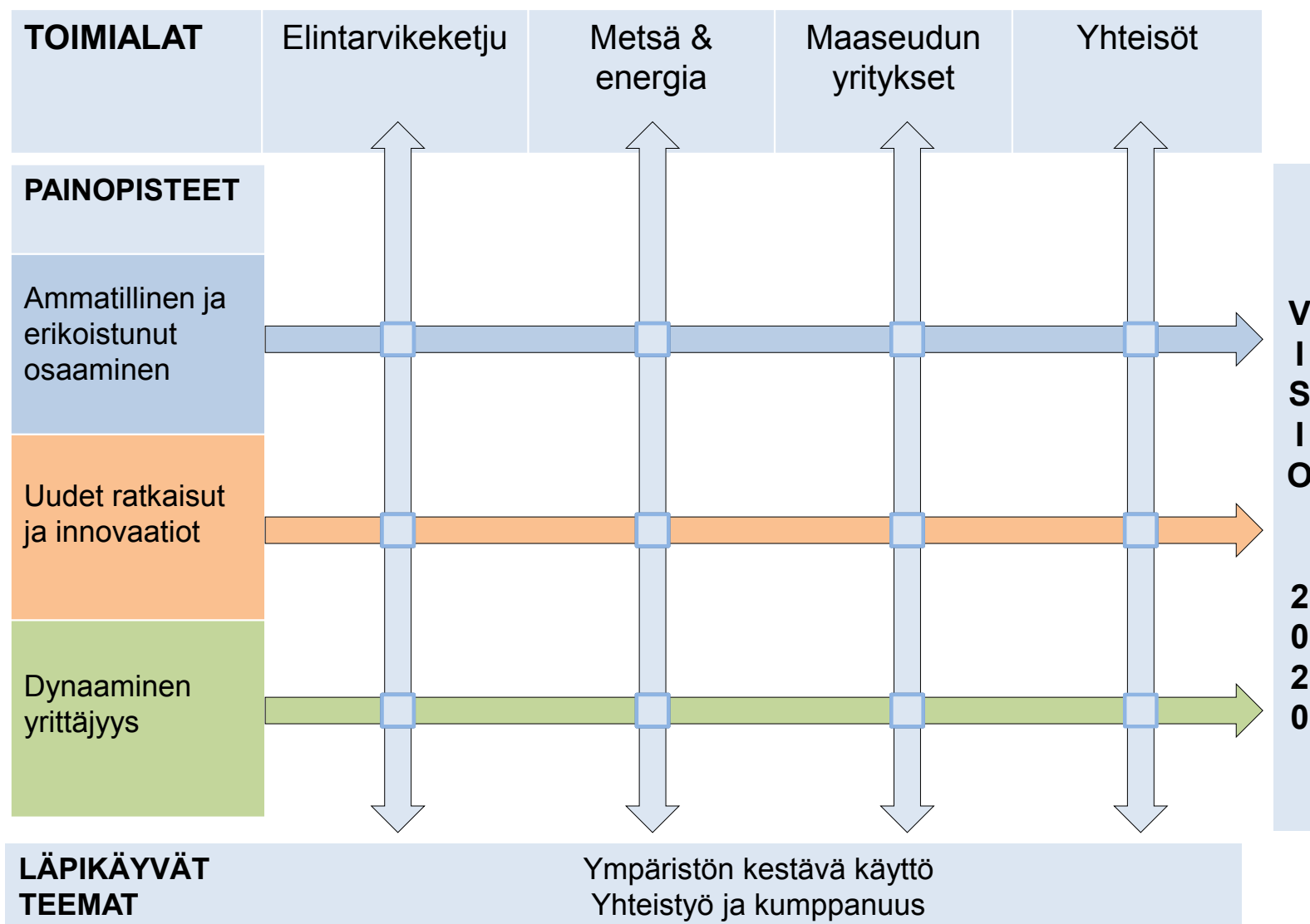

Satakunnan alueellinen maaseudun kehittämisstrategia 2014-2020

LUONNOS strategiasta ja toimenpiteistä

Painopiste 1: Ammatillinen ja erikoistunut osaaminen

Alkutuotannon ammattimaisuus

Ammattimaisessa alkutuotannossa korostuvat erityisesti talouden, tuotantopanosten ja ympäristön hallinta. Tilan tuottaessa tuotteita suoraan kuluttajalle yhä suurempi osa arvoketjusta on tilan vastuulla. Joten tarvitaan erikoistunutta osaamista riippuen siitä, toimiiko tila suoraan asiakasrajapinnassa vai tuottaako se jalostavalle teollisuudelle. Erityisesti lähi- ja luomuruoka sekä erilaiset palvelut kasvattavat tilojen mahdollisuuksia tuottaa hyödykkeitä suoraan kuluttajille.

Osaavat yrittäjät ja työntekijät

Maaseudun yritysten toimintaympäristöjen kehittämisessä on olennaista yritysten verkosto-osuamisen kehittäminen, mikä korostuu erityisesti elintarvike- ja puutuotealalla, metallin alihankinnassa, kulttuuriyrittäjyydessä sekä maaseutumatkailussa. Osaavan työvoiman hankinta ja kouluttaminen ovat ratkaisevassa asemassa muun muassa elintarvike- ja puutuotealan yritystoiminnan kehittämisessä. Tuotteistamiseen, laadun parantamiseen sekä myyntiin ja markkinointiin tarvitaan jatkuvasti uusia tietoja ja taitoja. Yrittäjien oman osaamistason ylläpito ja kehittäminen ovat kannattavan liiketoiminnan perusedellytyksiä.

Tiedonvälitys

Tiedonvälityksen keinoin voidaan lisätä eri organisaatioiden hankintaosaamista. Puutuotealalla kestävä kehitys sekä ilmastotavoitteiden ja vähähiiliseen talouteen siirtymisen huomioivan hankintaosaamisen lisääminen sekä julkisella sektorilla että muun muassa taloyhtiöissä vaikuttaa suoraan myös pienyritystoiminnan kehittymiseen. Lähiruuan käytön lisääntymisessä olennaisessa roolissa on julkisen sektorin hankintojen kohdentuminen lähellä tuotettuun ruokaan. Samoin paikallisten yrittäjien pääsy palveluiden tuottajiksi edellyttää hankintaosaamisen kehittämistä.

Metsätiedon lisääminen metsänomistajien, yrittäjien ja alueen toimijoiden keskuudessa edesauttaa metsien suunnitelmallista hyödyntämistä ja monialaisen metsä- ja energiaosaamisen hankkimista. Ympäristötietoisuuden ja –osaamisen lisääminen edistää ilmastomuutokseen sopeutumista, luonnonvarojen kestävä käyttöä, energiatehokkuutta sekä maankäytön suunnittelua

Toimenpiteitä:

Jatkuva vertailu

- Alkutuottajille ja sidosryhmille tietoisuuden levittäminen hyvistä käytännöistä ja tuloksellisista ratkaisuista esimerkiksi tuotannossa, taloudessa sekä ympäristö- ja energiaratkaisuissa. Vertailun pohjalta tarvitaan sidosryhmien yhteinen tilojen talouteen ja tulokseen suuntautuva panostus.

Osaamisen kehittäminen

- Koulutusten järjestämisessä keskittyminen koulutuksen laatuun ja käytännönläheisyyteen sekä räätälöinti tilojen ja muiden yritysten erikoistuneisiin tarpeisiin. Monimuotoisten toimintatapojen kehittäminen lisää osallistumismahdollisuuksia. Koulutuksessa tulee huomioida myös vertaisoppiminen ja verkostojen luomisen tärkeys.

- Yrittäjyyden perusasioiden hallinnan (mm. talous, markkinointi, johtamistaidot) lisäksi korostuvat myös erikoistuneempien osa-alueiden (mm. asiakaspalvelu, laatu, suoramyynti, lainsäädäntö, tuotekehitys) kehittäminen sekä yrittäjien jaksaminen.
- Keskeistä on osata tunnistaa entistä paremmin omat asiakkaansa, heidän tarpeensa ja oppia muokkaamaan toimintaa sen pohjalta

Osaavan työvoiman saatavuus ja hankinta

- Työnantaja- ja rekrytointitaitojen kehittäminen vastaamaan maatalojen ja muiden maaseutu-yritysten ulkopuolisen työvoiman tarpeeseen. Menetelmien kehittäminen maaseudun yritysten tarpeita vastaavaan maahanmuuttajien koulutukseen, kotouttamiseen, rekrytointiin ja yrittäjyyden edistämiseen sekä ulkomaisen työvoiman koordinointiin
- Tilojen erikoistuneisiin työvoimatarpeisiin vastaavien järjestelmien luominen (työvoimapankki, yms) sekä verkosto-osuamisen hyödyntäminen tilapäistyövoiman saamisessa.
- Sopimusosaamisen kehittäminen

Oppilaitosyhteistyö

- Osaamisen kehittämisessä on tärkeää käytännön toimintaan keskittyvä yhteistyö eri oppilaitosten kanssa, verkostoituminen entistä tehokkaammin oppilaitosten työelämäyhteyksien kanssa, oppisopimusten käyttöön kannustaminen sekä oppilaitosten, yritysten ja muiden organisaatioiden kesken luotujen hyvien yhteistyökäytäntöjen levittäminen.
- Maaseutuyrittäjyyden tunnettuuden lisääminen erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa

Hankinta- ja tarjoamisosaaminen

- Julkisten tahojen ja mm. kiinteistöyhtiöiden hankintaosaamiseen tulisi vaikuttaa siihen, että niissä määriteltäisiin tilaajan tarve eikä valmista ratkaisua. Tämä toisi mahdollisuuksia maaseutu-yritysten ja yritysverkostojen omien tuotteiden ja palveluiden tarjoamiselle. Myös yritysten osaamista tarjosten tekemisessä ja omien ratkaisuiden markkinoinnissa tulee kehittää.

Metsätiedon lisääminen

- Omaa metsää koskevan tiedon ja eri käyttövaihtoehtojen välittäminen käyttäen yhä enemmän henkilökohtaisia kontakteja. Tiedon levittäminen on olennaista erityisesti metsänomistajille, jotka asuvat etäällä metsistään ja joille metsällä ei ole merkitystä tulon lähteenä.

Kuluttajaviestintä:

- Konkreettisen ja tosiasioihin perustuvan tiedon välittäminen ruuan tuotannosta kuluttajille ja julkiselle sektorille. Myös tiedottaminen sesonginmukaisen ruuan käytöstä lisää kiinnostusta ruuan tuotantoon.
- Maa- ja metsätalouden imagoa kohentava tiedotus nuorisolle alasta ja sen mahdollisuuksista työntantajana.
- Satakunnan luontaisten mahdollisuuksien hyödyntäminen lähipuu, lähienergia, lähiruoka – brändien kaupallistamisessa. Kuluttajaviestinnässä erityisesti kaupunkien ja kaupunkien läheisen maaseudun vuorovaikutuksen hyödyntäminen.

Painopistettä toteutetaan sekä yleishyödyllisillä hanketuilla että yritysten kehittämistuilla.

Painopiste 2: Uudet ratkaisut ja innovaatiot

Maaseudun imago

Myönteisen maaseutumagon luominen korostuu kaikessa kehittämistyössä toimialasta riippumatta. Se luo pohjaa maakunnalliselle kehittämistyölle niin alkutuotannossa, työvoiman hankinnassa, ympäristön hoidossa kuin maaseutumatkailussakin. Pitkään jatkuneesta kehittämistyöstä huolimatta uusia toimijoiden yhteisiä keinoja tarvitaan muun muassa maaseudun markkinointiin ja aktiiviseen asukashankintaan sekä maaseutuasumisen perusedellytyksiin vaikuttamiseen, kuten yhteyk-siin sekä talo- ja tonttitarjontaan.

Neuvonta ja tutkimus

Asiantuntijapalveluiden ja rahoitusmekanismien on vastattava entistä paremmin yritysten räätälöityihin tarpeisiin. Yrityksiä tulee rohkaista uusien osaamisalueiden hyödyntämiseen, hyvien käytäntöjen etsimiseen, kehittämiseen sekä käyttöönottoon.

Kehittäjäorganisaatioiden, tutkimuksen ja neuvonnan yhteistyö on oltava aktiivista ja toimijalähtöistä, jotta yritystoiminnan kehittyminen ja uusien pk-yritysten syntyminen turvataan. Jatkuva vertailu kilpailijamaihin, kansainvälisten verkostojen luominen sekä hyvien käytäntöjen levittäminen nostavat yhä enemmän satakuntalaisia maaseutuyrityksiä mukaan globaaliin yritystoimintaan toimialasta ja yrityksen koosta riippumatta.

Palvelut

Kunta- ja väestörakenteen muutokset tuovat sekä paineita että mahdollisuuksia uudistaa palveluiden tuottamisen muotoja. Uusien toimintamallien kehittämistä ja käyttämistä sekä kuntien välistä yhteistyötä edistävät uusien sopimusmallien luominen. Erilaisia sopimustapoja ja rahoitusmuotoja tarvitaan erityisesti liikkuvien palveluiden ja monipalvelupisteiden kehittämisessä sekä hoivapalveluissa, liikuntapaikkojen hoidossa, matkailuinfon järjestämisessä, ympäristön hoidossa ja kerhotoiminnassa. Myös välittäjäorganisaatiotoiminnan kehittäminen työntekijöiden ja työn yhteen saattamiseksi edistää pirstaloituneiden työmahdollisuuksien hyödyntämistä ja palveluiden tuottamista

Toimenpiteitä:

Maaseudun imago

Satakuntalaisen maaseudun imagon luominen ja markkinointi:

- Positiivisen ilmapiirin luominen – Satakunta on edellä kävijä ja tavoitteena olla aina ”porasta pidemmällä muita”.
- Turhista idyllikuvitelmista pois, sillä maaseutu on muuttunut siitä minkäläinen maaseutu ”kuuluisi olla”. Negatiivista imagoa luovia asioita on korjattava oikealla tiedotuksella ja nostettava esiin aitoja positiivista valtteja, kuten edullisuus ja väljyys sekä valokuituyhteydet.
- Vihreä talous ja kansainvälinen yritys- ja kansalaistoiminta korostuvat maaseudun positiivisen imagon luoja. Satakunnasta on viestittävä erityisesti sitä, mitä maakunta tuottaa muulle Suomelle.

Neuvonta ja tutkimus:

Tutkimuksen konkretisointi

- Lähtökohtana rahoitettavissa tutkimuksissa on oltava elinkeinojen kehittäminen sekä lopputuottajan näkökulma aiheen tarpeellisuudesta. Tutkimusta tulee suunnata aiempaa enemmän myös suoraan yritysten tuotteisiin. Verkostoituminen ja yhteistyö on saatava entistä toimivammaksi tutkimuksen, kehittäjäorganisaatioiden ja oppilaitosten kesken.
- Kansainvälinen tiedon hankinta ja tutkitun tiedon tuominen konkreettisesti käytäntöön. Tärkeää on levittää myös puolivalmiita ideoita yritys kentälle itämään.

Innostaminen

- Yrittäjien rohkaisu kasvamaan, verkostoitumaan, kehittymään ja virittymään huippukuntoon.
- Kehittämisen suuntaaminen yhdessä tekemiseen ja rahoitusmekanismien kohdistaminen toiminnan alkupään rahoitukseen silloin, kun toimintaa käynnistetään uudella toimialalla. Lisäksi on huomioita myös osa-aikaisen yritystoiminnan mahdollisuudet maaseudun palveluiden tuottajana.
- Uusien innovaatioiden ruokkimisen lisäksi on tehtävä kehitystyötä myös nykyisten innovaatioiden säilyttämisessä ja aktiivisemmassa hyödyntämisessä.
- Kokeiluja yrittäjien sijais- ja tukipalvelujen luomiseksi ja monipuolistamiseksi

Neuvonnan kehittäminen

- Kehittämistyöltä edellytetään riippumattomuutta, erikoistumista, toimijalähtöisyyttä ja ratkaisukeskeisyyttä.
- Neuvonnassa fokus on oltava syvällä pienissä yrityksissä ja mahdollisimman yrittäjähokaisesti räätälöidyssä työskentelyssä
- Hyvin tarjolla olevien yrityksen perustamispalveluiden ohella 2-3 vuotta toimineiden yritysten jatkokehittämiseen tarvitaan enemmän panostusta
- Kunnan oman elinkeinotoiminnan ja rahoitettavan hanketoiminnan raja oltava selkeä.

Palvelut

Sopimusmallit ja hankinnat

- Sopimusmallien kehittäminen ja käyttöön oton edistäminen julkisten organisaatioiden, yrittäjien ja yhdistysten välille
- Tiedon kokoaminen yritysten ja yhteisöjen tarjoamista palveluista sekä nykyaikaisten menetelmien käyttäminen markkinoinnissa ja tilaustavoissa.

Neuvonta ja kokeilut

- Eri sektoreiden yhteisten hankkeiden, liikkuvien palveluiden sekä palveluntuottajien omien palveluiden digitalisoinnin luomien yritys mahdollisuuksien edistäminen.
- Mallien kehittäminen ja kokeileminen maaseudun palvelutuotannon ja asumisen edellytysten uusille järjestämistavoille.
- Palveluntuottajien verkostojen kokoaminen asiantuntijatyöllä sekä pienyrittäjien yhteis- markkinoinnin edistäminen.

Painopistettä toteutetaan sekä yleishyödyllisillä hanke- ja investointituilla että yritysten kehittämis- ja investointituilla.

Painopiste 3: Dynaaminen yrittäjyys

Omistajavaihdokset

Uusien menetelmien kehittäminen maa- ja metsätilojen sekä maaseutuyritysten sukupolvenvaihdosten sekä muiden omistusratkaisuiden edistämiseksi ovat välttämättömiä. Työ jatkajien löytämiseksi ja kannustamiseksi tulee olla vahvasti ennakoivaa ja myös henkisen tuen merkitys tulee huomioida entistä paremmin. Sukupolvenvaihdoksissa olennaista on räätälöidä menetelmät huomioidaan erityyppiset tilat sekä tuotantomuodot ja ottaa huomioon myös yritystoiminnan jatkajan tukeminen vaihdoksen jälkeen.

Toimenpiteitä:

Omistusrakenteiden kehittäminen:

- Metsätilojen aktivoinnissa, neuvonnassa ja tiedonvälityksessä on keskityttävä erityisesti yhteisomistajuuden muodostamiseen. Yhteismetsät alentavat omistamisen riskiä ja lisäävät elinkeinon kannattavuutta sekä mahdollistavat kokonaisuuden ammattimaiseman hoitamisen
- Maatilayhtiöissä ulkopuolisten sijoittajamallien käytön edistäminen tilanteisiin, jossa tila siirtyy perheen ulkopuoliseen omistukseen. Myös erilaisten osaomistus- ja sopimusmallien kehittämistä tarvitaan vaihtoehtoiksi tilan omistajuuteen. Lisäksi kehittämistyössä on huomioitava tilausjärjestelyiden ja muut tilojen kehittymistä edistävät ratkaisut.

Sukupolvenvaihdosten edistäminen:

- Räätälöityjen kehittämispalveluiden pohjana toimii ajantasainen tieto tilojen ja yritysten tulevaisuuden suunnitelmista. Neuvonnassa on tärkeää päästä henkilökohtaiseen kontaktiin ja tunnistaa omistajan tilanne aiempaa ennakoidummin. Neuvonnassa tulisi korostaa myös aiempaa enemmän vaihdoksen taloudellista kannattavuutta ja tuotava esiin myös tilan myynnin vaihtoehdot. Maahanmuuttajien kiinnostus maatalouteen ja yritystoimintaan tulee myös huomioida.
- Metsätiloille suunnatussa neuvonnassa on aiempaa ennakoidummin huomioitava metsänomistajien ikärakenne ja viestiä myös metsätilojen pirstoutumisen haitoista.
- Tiedonvälityksen rooli korostuu, jotta kynnys jatkajan hakemiseksi madaltuu ja jotta keskustelu jatkamisesta saadaan luonnollisemmaksi. Jatkajia tarvitsevia yrityksiä on paljon ja potentiaalisten yrittäjien hakemiseen on hyödynnettävä myös oppilaitosyhteistyötä.

Menetelmien kehittäminen:

- Uusien yritysten neuvontapalveluihin tarvitaan aktiivisemmin tietoa mukaan siitä, mitä yrityksiä on myytävänä.
- Laajojen verkostojen kokoaminen, jotta jatkajat ja luopujat kohtaisivat. Kohtaamistilaisuuksien järjestäminen spv:n jo tehneiden ja sitä suunnittelevien kesken. Yhteistyötä ja verkostoitumista tarvitaan myös, jotta yhden miehen yritykset houkuttaisivat nuoria. Myös luopujan tulisi helposti saada paremmin tietoa omista mahdollisuuksistaan.

Toimintaympäristöt

Bioenergian käytön, hankintalogistiikan ja raaka-aineen saatavuuden kehittäminen luovat perusedellytykset maaseutulähtöisen bio- ja energiatalouden kehittämiseksi. Uusien teknologisten ratkaisujen hyödyntäminen, palvelutuotanto, pilotti-kohteet ja rohkea tarttuminen uusiin avauksiin luovat lisää mahdollisuuksia energiayrittäjyyteen. Neuvonnan ja rahoituksen koordinoitua tulee tehdä entistä tiiviimmässä ja asiakaslähtöisemmässä yhteistyössä eri toimijoiden kesken.

Teollisessa tuotannossa päähankkijoiden vaatimukset arvoketjun alkupään yritysten osalliselle kasvavat, mikä luo myös mahdollisuuksia omien tuotteiden ja vaihtoehtoisten palveluratkaisuiden kehittämiseen. Uusien yritysten syntymistä ja pienten yritysten verkostoitumista edistävät toiminnan parempi integrointi päähankkijoiden ja jatkojalostusta harjoittavien yritysten kanssa. Liiketoiminnan edistyminen vaatii edelleen panostusta laatuun ja investointeihin. Puurakentamisessa pienyritysten kehittämistyö tulee suunnata vastaamaan alan nousevaa kysyntää.

Kuluttajien kasvava kiinnostus ruuan alkuperään, laatuun ja terveysvaikutuksiin tuovat uusia elinkeinomahdollisuuksia elintarvikkeiden jatkojalostukseen. Lyhyiden tuotantoketjujen kehittäminen, läpinäkyvyyden edistäminen sekä teknologiamahdollisuuksien hyödyntäminen kasvatavat tuotteiden jalostusastetta ja elintarvikkeiden arvonlisäystä Satakunnassa.

Matkailun kehittämisessä keskiössä ovat luontoon ja lähiruokaan perustuvien palvelukokonaisuuksien kokoaminen ja tuotteistaminen. Maaseudun kehittyvät kärkituotteet, niitä tukevien yritys- ja myyntiverkostojen muodostaminen sekä palveluiden laadun ja ympärivuotisuuden edistäminen luovat rungon satakuntalaiselle maaseutumatkailulle.

Hevostalouden kasvu edellyttää panostusta yhä ammattimaisempaan yritystoimintaan, joka perustuu sekä liiketaloudelliseen osaamiseen että hevosten ja ympäristön hyvinvoinnista huolehtimiseen. Liiketoiminnan ja turvallisen työskentelyn kehittyminen vaativat investointeja tiloihin ja järjestelmiin, sillä toimintoja on mm. automatisoitu liian vähän suhteessa kasvaneeseen työmäärään.

Toimenpiteitä:

Bioenergia

Käytön ja tuotannon lisääminen

- Eri energiamuotojen yhdistelmälaitoksien ja siirrettävien ratkaisuiden käytön edistäminen sekä uusien käyttökohteiden haravoitu paikallisen bioenergian käyttöön
- Lämpöyrittäjyyden edistäminen, korjuuteknikoiden kehittäminen ja uuden teknologian kehittäminen ja käyttöönotto yrityksissä
- Metsäenergian tarjonnan vahvistaminen tiedotuksen keinoin ja tutkimustiedon levittäminen mm. siitä, miten voidaan tuottaa energiaa yhteistyöllä.

Uusia avauksia

- Energiakylä –toimintamallien kehittäminen, missä yhdistyisivät eri hajautetun energian tuotantomallit.
- Terminaalien rakentaminen biopohjaisille materiaaleille, jolloin toimitusvarmuus ja logistiikka tehostuvat ja syntyy myyntikokoisia eriä myös mm. erikoispuulle.

Teollinen tuotanto (ml. elintarvikkeiden jatkojalostus)

Laadun kehittäminen

- Tuotannon kehittämisessä olennaisinta on laatuun panostaminen ja tietää mitä tuottaa, millä vaatimuksilla ja kenelle. Laatu koskee niin palveluita, tuotannollista toimintaa kuin prosessejakin. Prosessien kilpailukykyyn ja riskien hallintaan on kiinnitettävä erityisesti huomiota, jotta ylimääräiset kustannukset saadaan kuriin
- Osaamisen, konekannan ja toimitusvarmuuden kehittäminen kansallista ja kansainvälistä kilpailua vastaavaksi
- Yrityksen ydintoiminnan tunnistaminen ja ”rönsyjen” hoitaminen verkostoitumalla. Oman tuotannon kehittäminen sopimus-kumppanin rinnalla
- Yritysvastuun (taloudellinen, sosiaalinen, ympäristövastuu) kouluttaminen alihankkijoille

Tuotteistus ja tehokkuus

- Valmiiksi tuotteistettujen ratkaisuiden verkostomainen kehittäminen sekä kuluttajille että yrityksille.
- Luonnonmateriaalien tuotteistaminen ja jatkojalostuksen kehittäminen sekä aktiivinen tiedotus puurakentamisen esimerkkikohteista rakennuttajille ja hankinnoista vastaaville.
- Päämiehen palautteen hyödyntäminen tuotannon kehittämisessä ja sen perusteella toteutettava muuntautumismuunnos oman yritystoiminnan suhteen
- Maaseudun valmiin (tyhjenevän) rakennuskannan hyödyntäminen yritystoiminnassa

Teollisuutta palveleva yrittäjyys

- Teollista tuotantoa palvelevan yrittäjyyden perustamisen ja kehittämisen tukeminen.
- Yrittäjien ja oppilaitosten tuotannollisen yhteistyön kehittäminen esim. tilojen ja koneiden käytössä

Elintarvikkeiden arvonlisäys

- Satakuntalaisen elintarvikeketjun profiiliin, valtakunnallisen merkittävyyden ja näkyvyyden nostaminen sisältäen myös lyhyiden tuotantoketjujen markkinalähtöisen kehittämisen. Elintarvikeketjun yhteistyön ja kilpailukykyyn lisääminen ja innovaatioiden edistäminen.
- Paikallisten pienten jalostajien toiminnan kehittäminen ja yhteisen näkyvyyden lisääminen
- Maatilojen kannustaminen ja tukeminen suoramyynntiin sekä elintarvikkeiden jatkojalostukseen.
- Metsään perustuvien uusien terveystuotteiden kehittäminen sekä keruutuotteiden kauppa- ja logistiikkajärjestelmien edistäminen vastaamaan markkinoiden kysyntää.

Matkailu

Yhteistyö ja tuotteistaminen

- Yrittäjien verkostoituminen myynnissä, markkinoinnissa, palvelutuotannossa ja erikoisosaamisen hankkimisessa. Osaamisen lisääminen erityisesti kv-markkinoille suuntautuvaan mainontaan ja tuotteistukseen.
- Omien tuotteiden tuotteistaminen ja käyttäminen (lähiruoka, metsä, keruutuotteet) sekä elämysten tuotteistamisosaamisen kehittäminen
- Ympäristön hyödyntämisen (luonnonympäristö, rakennettu ympäristö) edistäminen ja yhteistyön kehittäminen eri alan toimijoiden kesken. Uusien keinojen kehittäminen myös kansallispuistojen ja yhteismetsien hyödyntämiseen matkailussa.

Kohdentaminen

- Oman tarjottavan palvelun fokusointi sekä myös kapeiden asiakassegmenttien tunnistaminen ja hyödyntäminen
- Lähiruoka –brändin hyödyntäminen myös matkailussa

Hevostalouden kehittäminen

- Ammattimaisen turvallisuutta ja ympäristöä korostavan osaamisen kehittäminen. Ympäristön laatuun panostaminen koulutuksella, investoinneilla ja neuvonnalla.
- Innostaminen erityisesti olemassa olevan yritystoiminnan kehittämiseen ja uusien tuotteiden (hoiva-ala, hyvinvointipalvelut, ohjelmapalvelut) luomiseen
- Palveluiden myynnissä verkostomaisen ammatillisen toimintatavan edistäminen

Painopistettä toteutetaan sekä yleishyödyllisillä hanketuilla että yritysten kehittämis- ja investointituilla.

Läpikäyvät teemat ja niiden toimenpiteet

Yhteistyö ja kumppanuus

Yhteistyö eri toimijoiden ja toimialojen kesken kaipaa entistä rohkeampia ja ennakkoluulottomampia toimintatapoja. Elintarvikeketjussa uuden yhteistyön lisääminen kohdistuu koko ketjuun: logistiikkaan, raaka-ainehankintaan, markkinoille pääsyyn, markkinointiin ja tuotekehitykseen sekä ympäristön hoitoon. Myös alkutuotannossa kaivataan uudenlaista yhteistyötä etenkin eri tuotantosuunnan tilojen välille. Maaseutuasumisessa korostuvat yhteisöllisyys, yhteisvastuu ja verkostoituminen vakituisten ja monipaikkaisten asukkaiden sekä maahanmuuttajien kesken. Yhteistyön kehittämisessä on uudistettava ajattelutapoja, jotta muun muassa eri toimialoja yhdistäviä uusia yritysideoita syntyisi.

Toimenpiteitä:

Yrityksiä on aktiivisesti rohkaistava tekemään yhteistyötä. Verkosto-osaamisen kehittämisessä korostuvat verkostotoiminnan mukanaan tuomat taloudelliset hyödyt niin riskin jakajana, kustannusten säästäjänä, toimitusvarmuuden mahdollistajana kuin uusien innovaatioiden synnyttäjänäkin. Eri toimialojen yritysten välille tarvitaan myös foorumeita kohtaamiselle. Samoin oppilaitosten ja yritysten aktiivisempi yhteistyö tarvitsee keskinäisen vuorovaikutuksen lisäämistä. Alkutuotannossa keskeistä on lisäksi kotieläin- ja kasvinviljelytilojen keskinäisen yhteistyön edistäminen

Yritystoiminnan kehittämisessä tarvitaan kansainvälisten verkostojen luomista, tiedon hakemista, ideoiden sekä tiedon välittämistä olemassa olevista kansainvälisistä verkostoista ja kumppanuuksista. Verkostojen kokoon juokseminen ja yhteistyön edistäminen on olennaista uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi ja parhaiden käytäntöjen levittämiseksi. Uusien verkostojen kokoamiseksi on tunnistettava kärkiyritykset (kansalliset ja kansainväliset) ja rakennettava niiden tarpeita vastaavia verkostoja. Eri organisaatioiden yritysneuvojien verkostoja on levitettävä ja hyödynnettävä esimerkiksi uuden innovaatio- ja yrittäjyyspotentiaalin tunnistamiseksi.

Verkostojen kautta pienillä yrittäjillä on mahdollisuus luoda entistä kestävämpää ja dynaamisempaa liiketoimintaa. Myös pienet yritykset voivat toimia verkostojen vetureina, joten niitä on tuettava kohti veturiyrittäjyyttä. Olemassa olevia toimitusverkostoja on myös kannustettava omien tuotteiden innovointiin. Erikoisosaamisen tuominen markkinoille on mahdollista verkostojen muodostamilla isommilla kokonaisuuksilla.

Vihreän talouden verkostojen kokoaminen ja kehittäminen on mahdollista myös vientituotteeksi.

Elintarviketuotteiden yhteisen logistiikan kehittämisessä keskeistä on pienten kauppaerien saaminen paitsi vähittäiskauppaan niin ennen kaikkea ammattikeittiöille, joilla on vaikeuksia saada paikallisia raaka-aineita käyttöönsä. Maakunnallisten brändien luomista tukevat myös eri tuottajien kokoaminen yhteisen nimittäjän alle ja paikallisempien markkinaperusteisten tuoteperheiden luominen.

Imagon rakentamisessa on olennaista yritysten ja yhteisöjen yhteistyö erityisesti työntekijöiden houkuttelemiseksi Satakuntaan. Niin ikään asukasmarkkinoinnissa tarvitaan tiiviimpää yhteistyötä ja yhteistä viestiä kylien, kuntien, kaupunkien ja muiden toimijoiden kesken. Yhteisöjen toteuttamissa investointihankkeissa keskeistä on maaseudun palveluita kehittävien toimenpiteiden toteuttaminen laajassa eri toimijoiden yhteistyössä.

Ympäristön kestävä käyttö

Uudet ratkaisut ympäristön kestävän käytön edistämiseksi luovat sekä elinkeinomahdollisuuksia että perustan viihtyisälle asumiselle. Tulevaisuuden luontoperusteisina resursseina ovat muun muassa monimuotoisuus, ekosysteemipalvelut, luonnon- ja maisemanhoito sekä infrastruktuuriin liittyvä palvelutoiminta ja osaaminen. Maaseutuympäristö tarvitsee investointeja kunnostukseen, hoitoon ja käytettävyyteen.

Toimenpiteitä:

Ympäristön kestävä käyttö on luonnollinen osa tuettavaa yritystoimintaa sekä maatilojen toiminnassa että muissa maaseutuyrityksissä. Alkutuotannon ja ympäristönkäytön yhteisten päämäärien tulisi olla näkyvämmiin esillä, ja tiloille suunnatussa neuvonnassa konkretisoida ympäristöön liittyvän kehittämisen mukanaan tuomat kustannushyödyt.

Ympäristö- ja ilmastotavoitteet tuovat mukanaan myös uusia mahdollisuuksia kaupallisiin innovaatioihin. Ympäristön hoidon ja infraa tukevan palveluyrittäjyyden sekä ekosysteemipalveluiden tai esimerkiksi tulvasuojeluun ja jätevesijärjestelmiin liittyvän palveluyrittäjyyden syntymiseen tarvitaan tukea, koulutusta ja innostusta. Myös ruuan imagoa voi kehittää perustuen ympäristöarvoihin.

Metsien merkitystä elinympäristönä, luontoarvona, henkisen hyvinvoinnin lähteenä ja erityisesti elinkeinoresurssina tulee tiedonvälityksen keinoin korostaa entistä laajemmin. Tietoisuus metsästä lisää myös kiinnostusta oman metsän hoitamiseen ja hyödyntämiseen. Tiedonvälityksen kautta voidaan vaikuttaa myös maiseman (sekä rakennetun että rakentamattoman) hoidettuna ja viljeltynä pitämiseen. Maaseudulla tarvitaan kehittämistyötä myös erityyppisten monipuolisen maankäytön mahdollistavien suunnittelumallien luomiseksi.

Puun ja muiden metsästä saatavien tuotteiden mahdollisuus ympäristöystävällisenä ja hiilitaseeseen positiivisesti vaikuttavana materiaalina on tuotava paremmin esiin sekä tuotekehityksessä että viestinnässä. Yritysten tuotekehitystä tulee suunnata siten, että vuonna 2020 tuotteet valmistetaan mahdollisimman vähän hiilitasetta kuormittavalla tavalla. Luontoon perustuvien hyvinvointi- ja matkailupalveluiden kehittäminen ja tuotteistaminen myös kansainvälisille markkinoille luo lisää luontaisiin mahdollisuuksiin perustuvia elinkeinomahdollisuuksia maaseudulle. Luonto- ja maisema-arvojen kaupallistamisen edistäminen lisäisi sekä matkailuyritysten että metsän-omistajien ansaintamahdollisuuksia.

Keskitettyjen, suljettuun kiertoon (raaka-aineet, tuotanto, jätteet, energia) perustuvien prosessien kehittäminen on merkittävä mahdollisuus maaseutuyritysten syntymiseen ja kasvamiseen. Yritysten kasvun ruokkiminen on tärkeää erityisesti niillä seuduilla, joilla on jo olemassa mahdollisuuksia kierrätykseen perustuvaan tai sitä hyödyntävään yritystoimintaan. Yritystoiminnassa on yleisesti keskityttävä ympäristöystävällisempien tuotantoprosessien kehittämiseen ja erityisesti vesien hoidon, jätteiden kierron, uudelleenkäytön ja jälkimarkkinoiden sekä niitä tukevan palveluyrittäjyyden kehittämiseen. Yritystoiminnan ohella myös maaseutuasumiseen voidaan kehittää kyläkohtaisia energiatehokkaita pilottiratkaisuja.

Läpikäyviä teemoja toteutetaan sekä yleishyödyllisillä hanke- ja investointituilla että yritysten kehittämis- ja investointituilla.